

## SVEĆENIK ODGOJITELJ KRŠĆANSKIH SAVJESTI

*Dr. Karmelo ZAZINOVIC*

*biskup krčki*

»Božji čovječe!« (I Tim 6,11) Tako apostrofira Apostol Pavao u pastirskom pismu svoga učenika i suradnika, predsjednika Efeške Crkve, današnjeg svećara sv. Timoteja, pozivajući ga, da bije »plemeniti boj čuvajući vjeru i dobru savjest« (ibid. 1,18) u sebi, kako bi ispravno mogao voditi i formirati kršćansku zajednicu koja je »Črkva živoga Boga, stup i podloga istine« (ibid. 3,15).

Taj naslov »Božji čovječe« pripada i nama, braćo biskupi i svećenici, jer Krist Gospodin nam je poručio u Evanđelju koje smo netom čuli: »Niste vi mene sebi izabrali, nego sam ja vas sebi izabrao i odredio vas, da idete i rodite rod, i da vaš rod ostane« (Iv 15,16).

Kristova Crkva, čiji smo službenici, povjerila nam je sakramentom Reda i kanonskim poslanjem zadatak, da braći i sestrama pomazemo u njihovu uzdizanju prema kršćanskom savršenstvu tj. da im pomazemo kako bi se »iz dana u dan obnavljali, duhovno i umno, i obukli novoga čovjeka, stvorena na Božju sliku, u istinskoj pravednosti i svetosti« (Ef 4,24). Poslani smo, da s razumijevanjem za njihove teškoće, nesigurnosti i opasnosti života, s velikim strpljenjem i ljubavlju vršimo odgovornu dužnost odgojitelja braće, kako bismo i mi i oni ostvarivali odgovornost svoje slobode slijedeći Kristov model, svjetlo Božje Objave, norme i zakone Boga i Crkve.

Iako ranjen istočnim grijehom, čovjek je, potaknut i podržavan od Duha snage, istine i slobode, sposoban otkrivati i vršiti dobro. Pogotovo istinski vjernik-kršćanin, koga njegov nutarnji savjetnik i sudac neće zavesti na stranputicu, ako je poučljiv i dobre volje, jer je tada njegova savjest dobro usmje rena antena koja točno hvata poziv Kristov na svetost života. Prevažan dio našega svećeničkog služenja sastoji se upravo u tome, da taj nutarnji duhovni aparat naše braće i sestara nastojimo s Božjom milošću, primjerom života i pravilnom poukom, koja ne odbacuje psiholoških zakona, održavati uvijek ispravnim. Ali upravo taj dio naše službe je posebno mučan.

U prošlim vremenima moralni su principi izgledali — čini se — vjernicima a i svećenicima jasniji. Život se je stoljećima odvijao relativno mirno po sličnom kalupu pa su i razna moralna pitanja bila opetovano ispitana, eksperimentalno doživljena i njihova su rješenja, kao paradigmatna, postala stav društva uopće. I još više. Takvo ispravno moralno djelovanje bilo je smatrano u velikoj mjeri i garancijom poštovanja ljudi, pa i uspjeha u životu. Danas nije više tako. Ponašanje ljudi se faktično malo osvrće na moralne katoličke principe. Ponašanje po tim principima doživljava ismijavanje, a katkada je uzrokom i ekonomske štete. Mnogi mlađi vjernici i vjernice — prešavši iz patrijarhalnog

načina života u gradove i druge zemlje — vidjeli su i vide razna ponašanja i stoje pod dojmom o relativnosti vjerskih principa, moralnosti i običaja koji se odnose na društveni, crkveni, bračni, seksualni život itd. Taj im dojam podržava pritisak raznih snaga koje stvaraju tzv. javno mnijenje. Ako dodamo još i prirodenu duhovnu »liniju slabijeg otpora« ne smije nas čuditi, što naši vjernici imaju sve više poteškoća u shvaćanju, prihvaćanju i ostvarivanju ispravnog moralnog djelovanja.

Budući da je ta situacija postala gotovo općenita, i mi se svećenici nalazimo u vrlo odgovornoj prilici, a i mučnoj, jer je ozbiljna opasnost da i mi, gotovo nezapaženo pa i nehotice, upadnemo u fatalne mreže nekih shvaćanja i tumačenja na štetu Božjega naroda.

Spmenjem dvije. Prvu bih formulirao: »manipuliranjem« s istinom o Božjem milosrđu odvojeno od konteksta čitavog Evanđelja. Zalosnu istinu naime da smo svi grešni i potrebni Božje milosti kao da se nekada pokušava pretvarati u neku vrst preuzetnosti i rezignacije. Kaže se: Čemu tolika mučna ispitivanja i traženja što je moralno dobro i zlo? Čemu i mučna borba protiv grijeha? To je zapravo farizejština. Ta Bog je dobar. Treba samo ponizno priznati svoju slabost i grešnost i dopustiti dobroti, milosrđu, milosti Božjoj da se aktivira i spasava nas.

Vjerujem da ne želimo upasti u tu zamku, jer bismo izdali svoje služenje koje ne vršimo u svoje ime. Grijeh, gledan s ljudske strane, bezizlazno je i nepopravljivo zlo. Ali upravo zato bi bilo nerazumno ne vidjeti potrebu čuvati se od grijeha i ne bacati se, kao vjernik, bez borbe, u ponor jednostavno zato, jer treba imati nadu da ćemo, i griješeći, pasti u Božje oprostjenje i milost. Takav stav ne bi mogao diktirati glas Boga u savjesti niti glas Boga milosti, nego glas iluzije, smocbmane koji bi tražio laki kompromis između čovječjeg grijeha i Božje svetosti. To bi bila zaslijepljenost kojom bi se išlo ususret — ne milosti, nego osudi Božjoj. Kako bi to bilo spojivo s Kristovim prvim zahtjevom: »Obratite se« (Mt 4,17)? Božja dobrota i milost nekada traži i nalazi pojedinca izvanrednim putevima. Ali mi ne ćemo vjernicima govoriti o njoj kao o redovitom putu koji bi Boga obavezivao. Tako bismo mogli učiniti sudbonosnu pogrešku navesti braću da prestanu s naporom oko svoga obraćenja. Zapisao je veliki obraćenik sv. Augustin: »Onaj koji te je stvorio bez tebe, neće te spasiti bez tebe«. Evangeoski pozivi na težnju za svetost i na odricanja i žrtve svakodnevnog križa (v. Mt 10,34—39) poziv su na ljudsku suradnju koja je također plod milosti. Odgajati braću da se nadaju u milosnu Božju pravednost — to je dio našeg svećeničkog služenja. Oslobođati braću od zamke preuzetne i lažne nade u Božje oprostjenje — to je naš plemeniti odgojni boj za očuvanje »vjere i dobre savjesti« u njima.

Druga nam se zamka ovako nuda: s jedne strane vidimo da ne smijemo popustiti moralnom relativizmu i skepticizmu, nego da trebamo inzistirati na apsolutnom pravorijeku dobre savjesti, a s druge strane bismo htjeli biti »humani«, mimoći teškoće i ozbiljnost moralnih problema pa im naći opće rješenje i to tako, da se ispita samo »nakana« kojom se nešto čini. Ako je ona dobra, i čin je dobar, bez obzira na Božje zapovijedi i moralne norme. Tako bi savjest vjernika postala na neki način jedini zakonodavac koji bi dao siguran pravorijek za pojedini slučaj. Može li svećenik, u ime Kristovo, kao odgojitelj kršćanske savjesti, jednostavno rješavati vjerniku problem uz ovu kratku uputu: »To moraš riješiti kako ti savjest govori?« Znamo da čovjek mora uvijek slijediti svoju savjest. Ali, zar nismo pozvani poučiti vjernike da su dužni uskladiti svoju savjest, i uz ozbiljne napore, objektivnim moralnim normama i ne zatvarati se pouci Božje Riječi i Učiteljstva Crkve? Sigurno je da se individualna savjest treba razvijati, ali ne izvan okvira Evanđelja i Crkve. Zar je potrebno čekati da tzv. javno mnijenje današnjeg većinom nevjerujućeg svijeta prihva-

ti moralne norme proglašene od Crkve, da bi tek onda obvezale vjernika? Ne mislim samo na one svečano proglašene, nego i na one redovitog Učiteljstva, kroz pisane ili izrečene pouke koje Crkva zaštićena Duhom Svetim daje tumačeći Božju zapovijed. Kada Crkva npr. uči da je svaki direktan prekid trudnoće zabranjen, onda nema više slučaja koji bi pojedina savjest mogla dopustiti. Mi ne ćemo nikada iskrivljivati Evandjelje pred vjernicima i pred svijetom. Nemamo na to pravo. I pred mučnim odlukama savjesti ne ćemo sakrivati križa, ne ćemo proglasiti da kršćanska egzistencija ne traži i ozbiljne žrtve, ne ćemo reći da se smije činiti zlo radi nekog dobra i sl. Ne želimo širiti nauke koja bi doduše godila ušima, jer ne želimo navoditi vjernike da misle kako njihova, možda teška, situacija traži da ih Crkva oslobodi od božanskih zakona i da svoje teškoće rješavaju po glasu savjesti, bez obzira da li im kroz nju progovara Bog ili nešto drugo. Mi svećenici to ne želimo i ne smijemo, jer bismo tako dezavuirali i svoje poslanje, uvjereni da to nije put Duha, put oslobođanja, put prave ljubavi prema braći. Ama et fac quod vis — riječ je Augustinova. Ali nema ljubavi tko hoće, pozivajući se na slobodu djece Božje, ostvarivati u moralnom životu savez Krista i Belijala, pravednosti i grijeha. »Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ« (Iv 14,23) — riječ je Gospodina Isusa, koji svoje ljubi do kraja ali koji traži vjeru koja uistinu pred Bogom opravdava, vjeru ljubavi koja vrši volju Očevu.

Ma koliko bila velika današnja pogibelj pred ruševinama na duhovnom i moralnom polju, slušamo i dalje: »Malovjerni, zašto se toliko strašite?« (Mt 8,26), pa obnavljamo vjeru u svemogućeg Boga i Oca i ne želimo stvarati — u lažnom realizmu i humanizmu — sistem krivog kršćanstva, ne želimo krivo odgajati vjerničke savjesti, sablažnjavati, kohonestirati zlo, postati bljutava sol. Naprotiv s Božjom pomoću želimo da se na nama ostvari i ovo Kristovo obećanje: »Tvoje će te riječi opravdati« (Mt 12,37).